

Krótką historia dwóch pierwszych królów Polski

W 2025 roku przypada 1000. rocznica koronacji dwóch pierwszych królów polski: **Bolesława Chrobrego** oraz **Mieszka II Lamberta**. Z tej okazji Sejm Rzeczypospolitej Polskiej oddaje hołd władcom, którzy będąc spadkobiercami Księcia Mieszka I oraz Księżniczki Dobrawy, kontynuowali dzieło politycznego oraz kulturowego umacniania polskiej państwowości. Był to początek wzrastania pozycji Polski, na średniowiecznej mapie Europy, która z księstwa przeistoczyła się w niepodległe i niezależne królestwo.

Pierwszy król Polski – Bolesław Chrobry (967-1025)

Był synem Mieszka I i jego pierwszej chrześcijańskiej żony Dobrawy. Imię otrzymał po czeskim dziadku, znanym z brutalności i sadyzmu. Prawdopodobnie ojciec widział Bolesława w roli władcy Małopolski, a zwierzchność nad resztą kraju chciał pozostawić młodszemu potomkowi i jego matce, Odzie. Po śmierci Mieszka I w roku 992 doszło jednak do wojny domowej. Bolesław zwany **Chrobrym**, (ten staropolski przydomek „Chrobry” oznacza człowieka dzielnego, mężnego), przegnał macochę i trzech braci, a w swoich rękach zgromadził pełnię władzy.

Z inicjatywy Bolesława Chrobrego w **997 roku** została zorganizowana **misja chrystianizacyjna**. Przyjął w Polsce z wszelkimi honorami swojego dalekiego krewniaka – Wojciecha Sławnikowica. Był on biskupem Pragi, który uciekł z ojczyzny po tym, jak czeski książę wymordował całą niemal jego rodzinę. Wojciech miał nawracać Prusów: najbardziej dzikie i bezwzględne spośród plemion, z którymi graniczyła Polska. A zarazem najbardziej zawzięte i wrogo nastawione do wszystkiego, co pochodziło z państwa Piastów. Prusowie zamordowali misjonarza. Bolesław Chrobry, jak podają niektóre przekazy, wykupił ciało męczennika na wagę złota i złożył je w Gnieźnie. Wkrótce papież ogłosił Wojciecha świętym. Chrobry pozyskał w ten sposób dla swego młodego Kościoła bezcenne relikwie męczennika dając początek kultowi tego świętego.

Początkowo Bolesław Chrobry blisko współpracował z Niemcami i uchodził za sojusznika oraz przyjaciela młodego cesarza Ottona III, którego gościł na zjeździe gnieźnieńskim w 1000 r. Do przełomowego zjazdu nigdy by nie doszło, gdyby nie śmierć Wojciecha. Męczeństwo czeskiego misjonarza okazało się dla Bolesława Chrobrego bardzo korzystne. Możliwe nawet, że książę sam, rozmyślnie, sprowokował tę zbrodnię, by zdobyć cenne relikwie i famę krzewiciela wiary. Kolejnym z wymiernych efektów tego spotkania było stworzenie polskiej prowincji kościelnej z Gniezmem jako metropolią i biskupstwami w Kołobrzegu, Krakowie i Wrocławiu.

Kronika Galla Anonima przedstawia, że podczas wystawnych uczt i rewii wojskowych, które towarzyszyły spotkaniu w Gnieźnie, polski władca Bolesław Chrobry na tyle zmiękczył imperatora Ottona III, że ten sam postanowił sownie go nagrodzić za lata przyjaźni i pomocy. Publicznie ogłosił Bolesława „cesarskim bratem” i współpracownikiem imperium. Imperator „zjął ze swej głowy diadem cesarski i włożył go na głowę Bolesława na zadatek przymierza i przyjaźni”. Historycy od dziesiątków lat toczą zaciekle spory, próbując ustalić, co konkretnie kryło się za tym gestem. Czy Bolesław właśnie został koronowany na króla? W polskiej tradycji kronikarskiej wydarzenie to – niesłusznie – zostało utrwalone jako królewska koronacja. W rzeczywistości w Gnieźnie co najwyżej zapowiedziano koronację, która w tym czasie nie doszła do skutku z powodu nagłej śmierci cesarza Ottona III.

Po przedwczesnej śmierci cesarza Ottona III w 1002 r. relacje z Rzeszą załamały się. Przez większość lat swojego panowania Bolesław Chrobry prowadził wojny z Niemcami. Bolesław Chrobry odnosił znaczące sukcesy zbrojne w starciu z lepiej uzbrojonymi i liczniejszymi wojskami niemieckimi. Stosował podstęp i prowadził do celowego wycieńczenia wrogich sił, unikał natomiast starć w otwartym polu. Jako jedyny władca w polskiej historii Bolesław dokonał podboju znaczących ziem niemieckich. Dopiero pokój w Budziszynie 30 stycznia 1018 r. pozwolił zakończyć wieloletni konflikt i pozostawił przy księciu Bolesławie zdobyte Milsko i Łużyce jako cesarskie lenno. W 1018 r. Chrobry podjął wyprawę na Ruś i zdobył Kijów. Pokonawszy Jarosława Mądrego, osadził na tronie ruskim księcia Świętopelka i przyłączył do swego władztwa Grody Czerwieńskie. Przez wiele lat ważną rolę u jego boku odgrywała żona Emnilda.

Tuż przed śmiercią 18 kwietnia 1025 r. Bolesław koronował się na króla.

Koronacja Bolesława Chrobrego, obraz Jana Matejki, fot. domena publiczna

Śmierć króla Polski nastąpiła 17 czerwca 1025 roku. Tradycyjnie za miejsce pochówku Bolesława Chrobrego uważa się podziemia katedry w Poznaniu.

Podsumowując Bolesław Chrobry to jeden z najbardziej wojowniczych monarchów w dziejach kraju i twórca rozległego, opartego na grabieży i podbojach mocarstwa. Prowadził wieloletnie konflikty z większością sąsiadów. Władca pozostawił po sobie kraj skłócony z niemal wszystkimi sąsiadami, ale też narażony na nowy konflikt wewnętrzny, zwłaszcza że tron i korona – za wolą ojca – przeszły nie w ręce pierworodnego syna Bezpryma, ale drugiego według starszeństwa Mieszka II Lamberta.

Mieszko II Lambert (ur. ok. 990, zm. 1034)

Drugi król Polski, ulubieniec i następca Bolesława Chrobrego. Jego matką była Emnilda, słowiańska księżniczka pochodząca z Moraw. Mieszko II nie był najstarszym męskim potomkiem wielkiego Piasta. Mimo to właśnie jego, nie zaś pierworodnego Bezpryma, Chrobry wyznaczył na przyszłego zwierzchnika kraju.

Mieszko II był człowiekiem wszechstronnie wykształconym, pierwszym polskim władcą, który umiał pisać i czytać. Oprócz języka polskiego znał łacinę, grekę i niemiecki. Księżę już za młodu wspierał ojca w wojnach z sąsiadami, uprawiał się w sztuce dowodzenia. W 1013 roku ożeniono go z mającą cesarski rodowód Rychezą Lotaryńską (wnuczką Ottona II). 25 grudnia 1025 roku w katedrze gnieźnieńskiej Mieszko samowolnie koronował się na króla. Po uroczystej koronacji Lambert najprawdopodobniej doprowadził do wygnania z kraju swoich dwóch braci. Otto, sprzyjający cesarzowi Konradowi II, uciekł do Niemiec, a Bezprym znalazł schronienie na Rusi. Mieszko II Lambert władał potężnym państwem, był liczącym się w tej części Europy graczem. O jego przychylności zabiegali

liczni książęta Rzeszy, zwłaszcza ci skupieni w opozycji wobec cesarza Konrada II Salickiego. Dowodem na starania, jakie władcy ci czynili, jest ofiarowanie Mieszkowi przez księżną lotaryńską Matyldę szwabską księgi modlitewnej (tzw. Kodeks Matyldy). W dołączonym do księgi liście dedykacyjnym Matylda wyrażała się o Mieszku w niezwykle pochlebny sposób. Nazywała go m.in. wybitnym królem, który krzewi chrześcijaństwo, chwaliła budowanie przez niego licznych kościołów oraz erudycję króla i jego znajomość łaciny oraz greki. Po tych licznych pochwałach (w pewnym stopniu na pewno uzasadnionych) i mając przekonanie, że sojusz z przeciwnikami cesarza da Polsce efekt, Mieszko II zdecydował się wystąpić zbrojnie przeciwko Konradowi. Polskie wojska weszły do Saksonii i spustoszyły ją w 1028 roku. Zniszczenia podobno były tak wielkie, że według ówczesnych źródeł „po przejściu wojsk Mieszka trawa nie chciała rosnąć”. Wojska cesarskie wystąpiły z odwetem, jednak ich wyprawa w 1029 r. nie udała się.

Przełom nastąpił w 1031 r.: niemiecki cesarz zajął Łużyce i Miłsko, a Czesi odzyskali Morawy. Póki Mieszko II zwyciężał i przywoził z wypraw łupy, sytuacja wewnętrzna pozostawała stabilna, jednak przegrane wojny osłabiły jego pozycję. Wtedy do gry wkroczyli bracia, próbując odzyskać władzę w sojuszu z sąsiadami. Bezprym, przy pomocy Rusinów (odbili oni Grody Czerwińskie) został osadzony na polskim tronie, a Mieszko II uciekł na Węgry, doznając po drodze upokorzeń i okaleczeń.

Tymczasem w Polsce źle się działo. Rządy Bezpryma to pasmo klęsk: krwawe prześladowania możnych, którzy byli wierni Mieszkowi II, rozkład struktur władzy, odesłanie cesarzowi polskich insygniów koronacyjnych. Na koniec Bezprym został skrytobójczo zamordowany. Niedługo później Mieszko wrócił do Polski, uwolniony przez Uldaryka odzyskał władzę. Państwo znajdowało się w rozsypce. Mieszko nie był w stanie skonsolidować ziem, jakie pozostawił mu jego wybitny ojciec. Nie mając pieniędzy ani zbyt silnego wojska, Mieszko musiał uznać zwierzchnictwo cesarza, zrzekł się korony i zgodził się na podział ziem polskich pomiędzy siebie, swojego brata Ottona i kuzyna Dytryka (był synem jednego z braci Bolesława Chrobrego). Podział ten utrzymał się zaledwie rok. Kiedy w 1033 roku zmarł Otton, Mieszko II zajął zbrojnie jego ziemie, a Dytryka wypędził z kraju. Jeszcze przed śmiercią w 1034 r. udało mu się scalić monarchię piastowską, pozostawała ona jednak osłabiona, daleka od potęgi sprzed niemal dekady.

Mieszko II Lambert to z pewnością postać bardzo ciekawa. Na uwagę zasługuje fakt, że po licznych porażkach, niewoli i okaleczeniu, nie poddał się. Wydostał się na wolność, wrócił do Polski i na nowo zjednoczył polskie ziemie. Mieszko II Lambert nie zapisał się za bardzo w powszechnej pamięci. Zawsze stał w cieniu swojego zdolnego i potężnego ojca.

<https://dzieje.pl/wiadomosci/pierwsi-dwaj-krolowie-polski-patronami-roku-2025>

<https://wielkahistoria.pl/encyklopedia/boleslaw-chrobry-967-1025-pierwszy-krol-polski/>

<https://historia.dorzeczy.pl/sredniowiecze/724920/mieszko-ii-lambert-drugi-polski-krol-bratobojcze-walki-i-smutny-koniec.html>